

نقش تعارض والد- فرزند و سبک‌های اسنادی در پیش‌بینی سازگاری اجتماعی دختران نوجوان

مجتبی دهقان^۱، علی رسولی^{۲*}

تاریخ وصول: ۱۳۹۴/۶/۲۱ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۴/۸/۲۴

چکیده

زمینه و هدف: عوامل خانوادگی مختلف از جمله کیفیت روابط نوجوانان با والدینشان و همچنین چگونگی برداشت آنها از این روابط می‌تواند بر روی سازگاری اجتماعی نوجوانان تاثیرگذار باشد. از این رو هدف پژوهش حاضر پیش‌بینی سازگاری اجتماعی دختران نوجوان براساس تعارض والد- فرزند و سبک‌های اسنادی بود.

روش بررسی: روش پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه مورد مطالعه در این پژوهش دانش‌آموزان دبیرستانی دختر در شهر بروجرد بودند که در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ مشغول به تحصیل بودند و از میان آنها ۳۰۰ نفر به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای به عنوان نمونه انتخاب شدند. به منظور جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه‌های تعارض والد- نوجوان (PACQ)، سبک اسنادی (ASQ) و سازگاری اجتماعی استفاده شد. در این پژوهش برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون‌های آماری ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون به شیوه گام به گام استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج تحقیق حاضر نشان داد که بین متغیرهای تعارض والد- فرزند و سازگاری اجتماعی نوجوانان، رابطه معنادار وجود داشت ($p < 0/01$)، اما بین سبک‌های اسنادی و سازگاری اجتماعی رابطه معنادار نبود. در نهایت به منظور پیش‌بینی متغیر سازگاری اجتماعی نوجوانان، بعد از کنارگذاشتن سبک‌های اسنادی نتایج نشان داد که متغیر تعارض والد- فرزند توانست ۰/۴ از متغیر سازگاری اجتماعی را پیش‌بینی کند.

نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج پژوهش حاضر می‌توان گفت تعارض بین والدین و فرزندان می‌تواند پیش‌بینی‌کننده کاهش سازگاری اجتماعی نوجوانان باشد اما سبک‌های اسنادی نوجوانان در این پژوهش نتوانست پیش‌بینی‌کننده سازگاری اجتماعی آنها باشد.

واژگان کلیدی: سازگاری اجتماعی، تعارض والد- فرزند، سبک‌های اسنادی، دختران نوجوان.

مقدمه

سلامت روانی و جسمانی تلقی می‌شود که در انتخاب‌های مفید به فرد کمک می‌کند (۷). سازگاری اجتماعی در نوجوانان به عنوان مهم‌ترین نشانه سلامت روان آنها از مباحثی است که در دهه‌های اخیر توجه بسیاری از جامعه‌شناسان و روانشناسان را به خود جلب کرده است (۸).

شرایط خانوادگی، شرایط تحصیلی، هوش، و گروه همسالان از عوامل مؤثر بر سازگاری اجتماعی هستند. در این بین شرایط خانوادگی از جمله کیفیت روابط والدین و فرزندان از اهمیت بیشتری برخوردار است (۹). نوابخش و فتحی (۱۰) در زمینه تاثیر روابط والد- فرزند بر سازگاری نوجوانان نشان دادند که روش‌های فرزندپروری والدین با سازگاری نوجوانان ارتباط دارد. بنابراین تعارض والد- فرزند^۲ که در برخی روابط دیده می‌شود، مقوله‌ای است که می‌تواند سازگاری اجتماعی نوجوانان را تحت تاثیر قرار دهد. در همین راستا بسیاری از صاحب‌نظران علوم رفتاری و

سازگاری^۱ به تلاش‌ها برای مهار موقعیت‌هایی که به‌طور بالقوه استرس‌زا هستند گفته می‌شود (۱) و روشی است که بوسیله آن فرد خود را با محیط و همچنین محیط را با خود سازگار می‌کند (۲،۳). سازگاری را در ۳ حوزه عاطفی، تحصیلی و اجتماعی می‌توان بررسی کرد. در این میان سازگاری اجتماعی شامل سازگاری فرد با محیط اجتماعی خود است که می‌تواند با تغییر خود و یا محیط همراه باشد (۲،۳،۴،۵). به عبارت دیگر سازگاری اجتماعی انعکاسی از تعامل فرد با دیگران، رضایت از نقش‌های خود و نحوه عملکرد در نقش‌ها است (۶) و همچنین عامل تقویت

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد، روانشناسی عمومی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه خوارزمی، البرز، ایران.

۲. کارشناس ارشد روانشناسی عمومی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه خوارزمی، البرز، ایران.

* (نویسنده مسؤول) Email: Ali.rasooli686810@gmail.com

طرفی نیز تحقیقات و نظریات از این بحث حمایت می‌کنند که تعارض نوجوانان با والدین خود می‌تواند بر سازگاری آنها تاثیرگذار باشد.

بنابراین پژوهش حاضر هدف پیش‌بینی سازگاری اجتماعی دختران نوجوان براساس تعارض والد-نوجوان و سبک‌های اسنادی بود.

روش بررسی

روش پژوهش، توصیفی از نوع همبستگی بود. در پژوهش حاضر جامعه آماری متشکل از کلیه ۱۴۰۰ نفر دانش‌آموز دختر شهر بروجرد بود که در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ در حال تحصیل در پایه‌های دوم و سوم از مقطع دبیرستان بودند. با توجه به این مطلب که تعداد حجم نمونه برای تحقیقات همبستگی به طور متوسط ۵۰ نفر اعلام شده است (۱۹)، در تحقیق حاضر با در نظر گرفتن تعداد متغیرها و همچنین به منظور افزایش اعتبار بیرونی تحقیق، برای انتخاب نمونه پژوهش، ۳۰۰ دانش‌آموز با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب شدند. روش جمع‌آوری داده‌ها در این پژوهش به دو روش میدانی و کتابخانه‌ای بود. در مطالعه حاضر با رعایت تعهدات اخلاقی مورد لزوم و با کسب رضایت از آزمودنی‌ها و همچنین دادن اطمینان خاطر در خصوص رعایت محرمانه بودن اطلاعات بدست آمده، پرسشنامه‌های مورد نظر در بین شرکت‌کننده‌ها پخش شد و از آنها خواسته شد تا با نهایت دقت و صداقت به پرسش‌نامه‌ها پاسخ دهند. در نهایت داده‌ها از طریق نرم افزار SPSS-22 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. پژوهش حاضر ۳ پرسشنامه به شرح زیر مورد استفاده قرار گرفت. مقیاس سنجش تعارض والد نوجوان (PACQ)^۲: این پرسشنامه توسط اسدی یونسی و همکاران (۲۱) در سال ۱۳۹۰ با هدف سنجش میزان تعارضات بین والدین و نوجوانان ساخته شد. این مقیاس دارای ۹۲ پرسش می‌باشد که هر پرسش دو بخش دارد. بخش اول «فراوانی تعارض» و بخش دوم «شدت تعارض» را می‌سنجد. نمره‌گذاری پرسش‌ها در هر بخش جداگانه و بر اساس مقیاس لیکرت پنج درجه‌ای انجام می‌شود. اسدی یونسی و همکاران (۲۱) ضریب آلفای ۰/۹۶ را برای همسانی درونی بخش فراوانی تعارض و ضریب آلفای ۰/۹۸ برای بخش شدت تعارض را بدست آورده‌اند. همچنین ضریب بازآزمایی این مقیاس نیز برای بخش فراوانی تعارض ۰/۷۲ و برای بخش شدت تعارض ۰/۷۴ بدست آمد (۲۱).

پرسشنامه سبک‌های اسنادی (ASQ)^۳ این پرسشنامه یک وسیله‌ی خودسنجی است که اولین بار با هدف اندازه‌گیری تبیین-ها و اسنادهای افراد در مورد وقایع غیرقابل کنترل، توسط پترسون و سلیگمن (۲۲) تهیه شد. این پرسشنامه دارای ۴۸

اجتماعی معتقدند که مشکلات سازگاری و رفتاری فرزندان، محصول کیفیت نامناسب تعاملات خانواده، فقدان حمایت عاطفی والدین و تعارض بین والدین و فرزندان است (۱۱،۱۲). مسائلی که از نظر یک نوجوان عامل ایجاد تعارض بین او و والدینش می‌گردد عبارتند از سبک اعمال قدرت، کنترل همه جانبه، خودداری از به حساب آوردن نظرات نوجوان، در دسترس نبودن والدین، وضع قوانین خانوادگی در لحظه حاضر، انتظارات غیرواقع‌بینانه، وجود پیش‌داوری والدین نسبت به نوجوان و عدم پذیرش انتقادهای نوجوان (۱۳). در هر حال، به همان اندازه که پدیده تعارض والد-فرزند می‌تواند جنبه آسیب‌زا و مشکل‌آفرین داشته باشد، می‌توان به عنوان یک فرایند طبیعی در رشد دوره نوجوانی به آن نگاه کرد. به عبارتی دیگر، صرف وجود تعارض را می‌توان به عنوان یک فرایند طبیعی در مسیر رشد خانواده دانست و نمی‌توان به طور کامل در پی حذف تعارض برآمد.

آنچه که تعارض بین والدین و نوجوانان را می‌تواند خطرناک و چالش‌زا سازد، نگرشی است که والدین و به‌خصوص نوجوانان نسبت به این تعارضات دارند. به عبارتی دیگر، نوجوانان ممکن است تعارض با والدینشان را به کم‌کاری و اشتباهات خود نسبت دهند یا آن را نتیجه ناتوانی پدر و مادر در برقراری روابط صمیمانه بدانند. در واقع نکته مهم این است که نوجوانان در مورد تعارضات ایجاد شده، سبک اسناد درونی دارند یا بیرونی. اسناد فرایندی است که از طریق آن می‌توان در مورد علل درونی یا بیرونی رفتار خود و دیگران قضاوت کرد (۱۳). سبک اسناد یک متغیر شخصیت نسبتاً پایدار با مبنای شناختی است که نشان می‌دهد افراد چگونه رویدادهای مثبت و منفی زندگی خود را توجیه می‌کنند (۱۴). واینر^{۱۱} (۱۵) معتقد است افراد پیامدهای رفتاری خود را نه فقط به عوامل درونی یا بیرونی، بلکه به عوامل پایدار/ناپایدار و کنترل‌پذیر/غیرقابل کنترل اسناد می‌دهند. افراد دارای سبک اسناد خوش‌بینانه از افرادی که سبک اسناد بدبینانه دارند سالم‌تر هستند، چون این افراد معتقدند که اعمالشان پیامد کمی دارد و کمتر برای پیشگیری از بیماری، رفتارهایشان را تغییر می‌دهند (۱۶). افرادی که در مورد رویدادهای منفی سبک اسناد درونی، پایدار و کلی دارند نسبت به سایر افراد واکنش‌های منفی و افسردگی بیشتری نیز از خود نشان می‌دهند (۱۷). موسوی، اسلام دوست و غباری بناب (۱۸) در پژوهشی در زمینه رابطه بین سبک اسنادی و جنسیت نشان دادند که دختران در رویدادهای مثبت، سبک‌های اسنادی بیرونی و در رویدادهای منفی، سبک‌های اسنادی کلی بیشتری نسبت به پسران دارا می‌باشند.

به طور کلی متغیر سبک اسناد می‌تواند با مولفه‌های مهمی از زندگی جسمانی و روانی افراد در ارتباط باشد و همچنین به نظر می‌رسد می‌تواند بر نحوه‌ای که نوجوانان رویدادهای استرس‌زای زندگی از جمله تعارض با والدین را تعبیر می‌کنند، تاثیر بگذارد. از

اندازه‌گیری کند. در این پرسشنامه برای پرسش‌هایی که نشان-دهنده سازگاری هستند نمره صفر و برای دیگر پاسخ‌ها عدد ۱ در نظر گرفته می‌شود. ضریب پایایی این آزمون از طریق روش دو نیمه‌کردن و بازآزمایی به ترتیب ۰/۹۵، ۰/۹۳ گزارش شده است (۲۵). اعتبار این آزمون در داخل توسط ساقی و رجایی (۲۶) مورد تأیید قرار گرفته شده است.

تجزیه و تحلیل داده‌ها در این پژوهش در دو سطح توصیفی و استنباطی انجام شد. در سطح توصیفی از آماره‌هایی نظیر میانگین و انحراف استاندارد و در سطح آمار استنباطی برای آزمون روابط بین متغیرها از آزمون رگرسیون استفاده شد.

یافته‌ها

در جدول ۱، مقدار میانگین متغیرهای سازگاری اجتماعی، تعارض والد-نوجوان، سبک اسناد منفی و سبک اسناد مثبت به ترتیب برابر با ۹۱/۷۰۳، ۱۹۲/۷۰، ۱۲/۰۳ و ۱۶/۲۵ می‌باشد. در ادامه، انحراف استاندارد نیز برای متغیرهای موجود محاسبه گردید که مشاهده می‌شود متغیر تعارض والد-نوجوان با انحراف معیار ۵۱/۸۳ دارای بیشترین انحراف معیار یا به عبارتی پراکندگی داده-ها نسبت به میانگین بود. متغیر سبک اسناد منفی نیز با انحراف معیار ۲/۳۹ دارای کمترین انحراف معیار یا به عبارتی پراکندگی داده‌ها نسبت به میانگین بود.

موقعیت فرضی است که برای نشان دادن تفاوت‌های فردی در زمینه‌ی گرایش افراد به اسناد علل وقایع خوشایند و ناخوشایند به عوامل پایدار در برابر ناپایدار، درونی در برابر بیرونی، و کلی در برابر خاص، نمره‌هایی را به دست می‌دهد. سازندگان این ابزار همسانی درونی آن را از طریق ضریب آلفای کرونباخ برای ابعاد درونی/ بیرونی، پایدار / ناپایدار، و کلی / خاص به ترتیب ۰/۹۳، ۰/۸۹ و ۰/۹۰ گزارش کرده‌اند. ضرایب همبستگی پرسشنامه‌ی افسردگی بک با این آزمون برای درونی بودن ۰/۴۲، پایدار بودن ۰/۱۲، و کلی بودن ۰/۵۰ گزارش شده است (۲۲). این پرسشنامه در ایران به وسیله‌ی خواجه‌امیری (۲۳) هنجاریابی شده است. هر کدام از ۴۸ سؤال موجود در این پرسشنامه دارای دو گزینه الف و ب است که به ابعاد علی‌خوش‌بینی در رویدادهای مختلف نمره‌ی یک تعلق می‌گیرد و به ابعاد علی‌بدبینی، نمره صفر داده می‌شود. کیمیایی و غریب (۲۴) در پژوهش خود بر روی دانش‌آموزان مقطع متوسطه، پایایی این پرسشنامه را در مورد حوادث بد ۰/۸۵ و برای حوادث خوب ۰/۷۴ گزارش کردند. خواجه‌امیری (۲۳) نیز ضریب ثبات یا پایایی این پرسشنامه را از طریق بازآزمایی ۰/۷۸ گزارش کرد و برای محاسبه‌ی اعتبار ملاک این آزمون، ضریب همبستگی آن را با پرسشنامه BDI، محاسبه کرده، که نتایج حاکی از اعتبار قابل قبول این پرسشنامه بود.

مقیاس سازگاری اجتماعی: این پرسشنامه توسط سینها و سینگ تدوین شده است (۲۵). این پرسشنامه دارای ۶۰ آیت‌م است که به صورت بلی و خیر طراحی شده است. این پرسشنامه قادر است دانش‌آموزان را در ۳ حوزه سازگاری اجتماعی، هیجانی و تحصیلی

جدول (۱): اطلاعات توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف معیار
سازگاری اجتماعی	۹۱/۷۰۳	۶/۷۱
تعارض والد نوجوان	۱۹۲/۷۰	۵۱/۸۳
سبک اسناد منفی	۱۲/۰۳	۲/۳۹
سبک اسناد مثبت	۱۶/۲۵	۲/۸۱

جدول (۲): ضریب همبستگی پیرسون بین تعارض والد- فرزند و سازگاری اجتماعی

متغیر ملاک	مقدار همبستگی	سطح معنی‌داری
متغیر پیش‌بین		
تعارض والد- نوجوان	-۰/۲۴۶	۰/۰۰۰

۹۹ درصد اطمینان معنادار بود و با افزایش تعارض والد- نوجوان در بین پاسخگویان، نمرات سازگاری اجتماعی آنان کاسته شد.

جدول شماره ۲ نشان‌دهنده ضریب همبستگی پیرسون بین سازگاری اجتماعی و تعارض والد نوجوان می‌باشد. نتایج بدست آمده از این جدول برای متغیر سازگاری اجتماعی با تعارض والد نوجوان مقدار همبستگی $(r = -0/246)$ و $(p = 0/001)$ در سطح

جدول (۳): ضریب همبستگی پیرسون بین مولفه‌های سبک اسنادی و سازگاری

سازگاری اجتماعی		متغیر پیش‌بین
سطح معنی‌داری	مقدار همبستگی	
۰/۳۵۳	-۰/۰۵۴	سبک اسناد مثبت
۰/۲۳۱	۰/۰۷۰	سبک اسناد منفی

اجتماعی با سبک اسناد نوجوانان همبستگی معنادار نبود ($r = -0/054$) و ($p = 0/353$).

جدول شماره ۳ نشان‌دهنده ضریب همبستگی پیرسون بین سازگاری اجتماعی و سبک‌های اسنادی (مثبت و منفی) می‌باشد. نتایج بدست آمده از این جدول نشان می‌دهد که بین سازگاری

جدول (۴): خلاصه تحلیل رگرسیون گام به گام برای تبیین سازگاری اجتماعی بر اساس متغیرهای پیش‌بین

گام	R	R2	R2 تعدیل شده	SE	B	SEB	β	t	سطح معناداری
۱ تعارض	۰/۲۰۹	۰/۰۴۴	۰/۰۴۰	۶/۵۷	-۰/۰۲۷	۰/۰۰۷	-۰/۲۰۹	-۳/۶۸۳	<۰/۰۰۱

طبیعی احساس ناخوشایندی به آنها دست خواهد داد. به عبارتی دیگر نوجوانان انتظار دارند که والدین درک بیشتری از آنها و خواسته‌هایشان داشته باشند و به آنها آزادی نسبتاً بیشتری در مقایسه با دوران کودکی بدهند تا بتوانند احساس نیاز خود به استقلال را پاسخگو باشند. در مقابل، برخی والدین نیز ممکن است به علت عدم درک مناسب از دوره نوجوانی، در برابر اینگونه تغییرات و خواسته‌های نوجوانان به شدت ایستادگی کنند. در نتیجه می‌توان گفت روابطی از این دست می‌تواند باعث پافشاری بیشتر نوجوانان برای استقلال و اعلام موجودیت خود، و در مقابل نیز برخورد شدید والدین با این خواسته‌ها باشد که می‌تواند پایه‌ای برای ایجاد تعارض بین والدین و نوجوانان شود. این پژوهش به والدین توصیه می‌کند اگر به دنبال برقراری روابط صمیمانه‌تر با نوجوانان خود و سایر اعضای خانواده خود باشند، طبیعتاً به رشد بهتر و سازگارتر نوجوانان خود کمک خواهند کرد. در واقع می‌توان گفت ایجاد ارتباط میان اعضای خانواده به صورت تعاملات عاطفی و گفتگو و سعی در افزایش آن می‌تواند محیطی هماهنگ و آرامش‌بخش را برای نوجوانان بوجود آورد و در نهایت به سازگاری و آرامش خاطر آنها کمک کند.

نتایج تحقیق حاضر همچنین نشان داد که رابطه بین متغیرهای سبک‌های اسنادی و سازگاری اجتماعی دختران نوجوان معنادار نبود. این یافته همسو پژوهش‌هایی مانند تحقیق شیرازی (۲۷) است که به بررسی رابطه بین سبک اسنادی و شیوه‌های مدارا با تنش در دانش‌آموزان پرداخت و مشاهده کرد که بین سبک اسنادی و شیوه‌های مدارا در دانش‌آموزان عادی رابطه‌ی معناداری وجود ندارد. البته، طبق پژوهش شیرازی (۲۷) در دانش‌آموزان تیزهوش بین سبک اسنادی و شیوه‌های مدارا رابطه حاصل شد. نتایج مطالعه شقاقی (۲۸) در بررسی آموزش اسناد بر تاب‌آوری و سازگاری دختران دبیرستانی، حاکی از آن بود که این

برای تعیین سهم تعارض والد- نوجوان و سبک‌های اسنادی در تبیین سازگاری اجتماعی، از رگرسیون به روش گام به گام استفاده شد. سبک‌های اسنادی مثبت و منفی از معادله رگرسیون حذف شدند و تنها متغیر تعارض والد- نوجوان در معادله رگرسیون باقی ماند که با توجه به ستون بتا و سطح معناداری آن، به ازای تغییر یک انحراف معیار در تعارض والد- نوجوان $-0/209$ انحراف معیار تغییر در سازگاری نوجوان رخ می‌دهد. بنابراین، تعارض والد-نوجوان قادر به پیش‌بینی سازگاری اجتماعی است. به عبارتی دیگر می‌توان گفت افزایش تعارض‌های والد- نوجوان پیش‌بینی کننده کاهش سازگاری نوجوانان دختر می‌باشد. این در حالی است که در پژوهش حاضر توان تبیین‌کنندگی سبک‌های اسنادی در مورد سازگاری اجتماعی معنادار نبود.

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به نتایج بدست آمده در تحقیق حاضر، بین تعارض والد-نوجوان و متغیر سازگاری اجتماعی رابطه معناداری وجود دارد و همچنین، متغیر تعارض والد- نوجوان توانست متغیر سازگاری اجتماعی را در دختران نوجوان پیش‌بینی کند. به این معنا که هرچه تعارض والد- نوجوان در نوجوانان دختر بیشتر باشد، سازگاری اجتماعی آنها کمتر خواهد بود. این امر می‌تواند به علت ایجاد چرخه‌ای معیوب از روابط باشد که به ناسازگاری نوجوان و تعارض او با والدینش دامن می‌زند. کاملاً طبیعی است زمانی که افراد از دوره کودکی به مرحله نوجوانی منتقل می‌شوند دست‌خوش تغییراتی در جسم و روان خود می‌شوند که خود می‌تواند پایه‌ای برای درک جدید از دنیای اطراف وی باشد. در این مرحله حساس نوجوانان احساس نیاز به استقلال بیشتری خواهند داشت که در صورت عدم امکان ارضای این نیاز به طور

میتواند بر تعدیل شدن یا نشدن سبک اسناد فرد نسبت به موقعیت‌های مختلف فردی- اجتماعی تاثیر بگذارد و این امر ممکن است یکی از علل حصول نتایج متفاوت و مبهم تحقیقاتی در مورد رابطه بین سبک اسناد و سازگاری اجتماعی باشد. به عبارتی دیگر، ریشه‌های فرهنگی- اجتماعی رشد و تحول سبک اسناد چون در مورد شهرهای مختلف و دو جنسیت زن و مرد متفاوت است باعث می‌شود تا رابطه بین سبک‌های اسناد با کارکرد و سازگاری اجتماعی نیز در شرایط و شهرهای مختلف، متفاوت باشد. بر این اساس، پیشنهاد می‌گردد تا پژوهش‌هایی جامع و مبتنی بر مقایسه‌های بین فرهنگی و جنسیتی در مورد رابطه بین متغیرهای مذکور انجام گیرد. همچنین با توجه به محدودیت‌های پژوهش حاضر از جمله استفاده از ابزارهای مداد-کاغذی و انجام مطالعه تنها بر روی شرکت‌کنندگان دختر، پیشنهاد می‌شود که در مطالعات آتی از روش‌هایی مانند مصاحبه نیز استفاده شود و همچنین به منظور ایجاد امکان برای مقایسه هر دو جنس دختر و پسر از لحاظ متغیرهای پژوهش، شرکت‌کنندگانی از هر دو جنس وارد طرح تحقیق گردند.

تشکر و قدردانی

نویسندگان بر خود لازم می‌دانند از تمام شرکت‌کننده‌ها و تمام کسانی که به نحوی در اجرای پژوهش حاضر نقش داشتند، کمال تشکر را داشته باشند.

References:

1. Gatezadeh A. the Efficacy of Life Skills Training on Islamic Azad University Female Students' Mental Health. Quarterly Woman and Culture. 2011; 3(9): 111-119. [Persian]
2. Behzadpoor S, Motahhari M, Sohrabi F. Predicting Rumination on the Basis of Emotional and Social Adjustments in Patients with Obsessive-Compulsive Disorder. Knowledge & Research in Applied Psychology. 2015; 16(4): 53-60. [Persian]
3. Ghorbanian E, Mohammadlo H, Khanbani M, Yousefikia, M. Predicting Social Adjustment and Social Desirability Based on Attachment Styles among Female 10-12 year-old Elementary Students in Tehran. Knowledge & Research in Applied Psychology. 2015; 17(1): 99-106. [Persian]
4. Olofintoye TT. Integrated Classrooms and the Psycho-Social Adjustment of Students with Hearing Impairment and the Hearing. International Journal of Sustainable Development. 2008; 1(2): 8-14.
5. Zahed A, Rajabi S, Omidi M. A Comparison of Social, Emotional and Educational Adjustment and Self-Regulated Learning in Students with and Without Learning Disabilities. Journal of Learning Disabilities. 2012; 1(2): 43-62. [Persian]
6. Ahmadi A, Vakilifard A, Safari M. Homesickness and Social Adjustment and

آموزش بر میزان تاب‌آوری، سازگاری کلی، سازگاری آموزشی و اجتماعی آنان اثرگذار بود، اما اثری بر سازگاری عاطفی آنها نشان نداد. بنابراین، نتایج تحقیقات اندکی که در این زمینه وجود دارد نیز بصورتی کاملاً همسو با هم نیستند که این امر ممکن است ناشی از عدم مشخص شدن نقش تعیین کننده جنسیت، تحصیلات و فرهنگ در رابطه بین این متغیرها باشد. زیرا به طور مثال، وقتی فردی دارای سبک اسناد منفی است، ممکن است تحت تاثیر آموزش‌های ناشی از موقعیت‌های یادگیری و تحصیلات در برخی شرایط متعادل‌تر عمل کند و یادگیری او باعث شود که همیشه به گونه‌ای منفی به شرایط دشوار نگاه نکند. از طرفی، همچنان که گفته شد طبق برخی پژوهش‌ها دختران در رویدادهای مثبت، سبک‌های اسنادی بیرونی و در رویدادهای منفی، سبک‌های اسنادی کلی بیشتری نسبت به پسران دارند اما ممکن است همیشه و در همه موارد این چنین نباشد، زیرا دختران و پسران در جامعه امروزی تجربیات مشترک زیادی از نظر موقعیت‌های تحصیلی، شرایط کاری، ارتباطات و ... به دست آورده‌اند و این بر شبیه به هم شدن سبک اسنادهای فردی- اجتماعی آنان تاثیر دارد؛ بعلاوه، این اشتراکات و آزادی عمل جامعه‌ی امروزی مخصوصاً برای دختران در فرهنگ‌ها و شهرهای مختلف ایران که برخی گرایش بیشتری به زندگی مدرن و نقش فعالانه زن در اجتماع دارند و برخی در بافت‌های فکری- فرهنگی سنتی‌تر هستند، متفاوت از هم است و این موضوع باعث تفاوت تجارب یادگیری افراد جامعه مخصوصاً از نظر جنسیتی در بین فرهنگ‌های مختلف می‌شود. این تفاوت‌های فرهنگی در نوع و میزان تجارب و یادگیری‌های اجتماعی افراد

- their Relationship with each other in Non-Iranian Persian Learners. *Journal of Teaching Persian Language*. 2015; 4(9): 3-31. [Persian]
7. Craig GJ. *Human development*: Prentice-Hall, Inc; 1996.
  8. Yarmohammadian, A., Sharafi rad, H. Analysis of relationship between emotional intelligence and social adjustment in teenager male students. *Applied sociology*. 2012; 22(4): 35-50.
  9. Grunebaum MF, Galfalvy HC, Mortenson LY, Burke AK, Oquendo MA, Mann JJ. Attachment and Social Adjustment: Relationships to Suicide Attempt and Major Depressive Episode in a Prospective Study. *J Affect Disord*. 2010;123: 123-130.
  10. Navabakhsh M, Fathi S. Parenting Practices and Children's Social Compatibility. *Pazhouhesh Dini*. 2012; 22: 33-64. [Persian]
  11. Dols ST, Alvarez FJ, Aleixandre NL, Vidal-Infer A, Torrijo Rodrigo MJ, Valderrama-Zurián J. Predictors of Driving after Alcohol and Drug Use Among Adolescents in Valencia (Spain). *Accid Anal Prev*. 2010; 42: 2024–2029.
  12. Nargiso JE, Becker B, Wolff JC, Uhl KM, Simon V, Spirito A, Prinstein M. Psychological, Peer, and Family Influences on Smoking Among an Adolescent Psychiatric Sample. *J Subst Abuse Treat*. 2012; 42: 310-318.
  13. Ganji h. *Developmental psychology* (5th). Tehran: Savalan publication. 2007. [Persian].
  14. Gross R. *Psychology: the Science of Mind and Behavior*. (4ed). London: Holder and Stoughton. 2002.
  15. Hodapoor A, Sharifidaramadi P, Kazemi F. Effectiveness of Attribution Style's Change on Depression Rate Decrease of Adolescent Blind Girls. *Psychology of Exceptional Individuals*. 2015; 5(19): 78-90. [Persian].
  16. Rickabaugh C, Thompson S. Learned helplessness: A theory for the age of personal control-Peterson, C, Maier, SF, Seligman, MEP. *Amer Psychological Assoc* 750 First St Ne, Washington, DC 20002-4242; 1996.
  17. Jafary E, Soleimani E, Esmaeili A. Comparing the Attribution style of Blind and Normal Sighted Students. *Psychology of Exceptional Individuals*. 2011; 3(1): 71-96. [Persian]
  18. Mousavi SV, Eslamdoost F, Ghobari Bonab B. the Relationship between Attribution Styles and Religious Tendency of University Students. *Studies in Learning and Instruction*. 2012; 3(2): 85-101. [Persian]
  19. Delavar A. *research methods in psychology and Educational science*. Fourth Edition, publication: Virayesh. Tehran. [Persian]
  20. Kogut E. Adult Attachment Styles, Self-Efficacy, and Causal Attributional Style for Achievement-Related Failures. *Learn Individ Differ*. 2016; 50: 64-72. [Persian]
  21. Asadi Younesi MR, Mazaheri MA, Shahidi SH, Tahmasian K, Fayyaz Bakhsh MA. Construction and Validation of a Parent-Adolescent Conflict Questionnaire (Adolescent's Form). *Journal of Family and Research*. 2012; 12(8): 43-70. [Persian]
  22. Peterson C, Seligman ME. Causal explanations as a risk factor for depression: theory and evidence. *Psychological review*. 1984;91(3):347.
  23. Khaje Amiri, KH. Standardization of Seligman Optimism - Pessimism Test on two Age Groups of 18-25 and 30-45 in Tehran City. Master Thesis. Faculty of

- Psychology and Educational Sciences, Al-Zahra University.2003. [Persian]
24. Kimiaee SA, Gharib S. Relationship between Learning Strategies and Attribution Styles in Students. *International Journal of Behavioral Sciences*. 2009; 2(3): 99-104. [Persian]
25. Narimani M, Abbasi M, Abolghasemi A, Ahadi B. a Study Comparing the Effectiveness of Acceptance/ Commitment by Emotional Regulation Training on Adjustment in Students with Dyscalculia. *Journal of Learning Disabilities*. 2013; 4(2): 154-176. [Persian]
26. Saghi MH, Rajayi A. the Relation between Juveniles' Perception of Family Performance and their Adjustment. *Thought and Behavior in Clinical Psychology*. 2009; 10(3): 71-82. [Persian]
27. Shirazi M. Study of Ways to Deal with Psychological Stress (Stress) and its Relationship to Causal Attributions and Mental Health between Gifted and Ordinary Students in City of Zahedan. Master Thesis. Faculty of Education and psychology, Tehran University.1999. [Persian]
28. Shaghghi F. The Effectiveness of Retraining Documents on Promoting Resiliency and Adaptability between Tehran High School Girls in 2010-2011 Academic Year. Master Thesis. Allameh Tabatabaei University. 2011. [Persian]